

**Bureau Forum
Standaardisatie**
gehuisvest bij Logius
Postadres
Postbus 96810
2509 JE Den Haag
Bezoekadres
Wilhelmina van
Prusenweg 52
2595 AN Den Haag
Bij bezoek aan Logius is
legitimatie verplicht.

Contactpersoon
Joram Verspaget
secretaris BFS
joram.verspaget@forumst
andaardisatie.nl
+ 31 (0) 6 5284 5592

VERSLAG

FORUM STANDAARDISATIE woensdag 11 oktober 2017

Vergaderdatum	Woensdag 11 oktober 2017
Vergadertijd	09:30 tot 12:30 uur
Vergaderplaats	New Babylon, zaal 3.4 Anna van Buerenplein 29 2595 DA Den Haag

Aanwezig

Forum Standaardisatie

Nico Westpalm van Hoorn (voorzitter), Erwin Stolk (namens Marc de Jong, interim-directeur Logius), Cor Franke (Franke Interim Management), Floor Jas (Surfnet), Piet Ribbers (Universiteit van Tilburg), Nico Romijn (KING), Marc van Hilvoorde (namens CIO Rijk Hans Wanders), Gé Linssen (Ministerie van Economische Zaken), Steven Luitjens (Ministerie van Binnenlandse Zaken), Wim van Nunspeet (CBS), Anneke Spijker (IPO), Michiel Steltman (DINL), Rob Verweij (Manifestgroep-Rinis)

Afwezig

Erwin Bleumink (Surfnet), David de Nood (VNO-NCW MKB-Nederland), Gerard Hartsink (financiële sector), Joop van Lunteren (adviseur, PBLQ HEC), Marcel Reuvers (Geonovum), Harry Roumen (Belastingdienst)

Aanwezig namens het bureau

Désirée Castillo Gosker (adviseur), Bart Knubben (adviseur), Ludwig Oberendorff (hoofd), Joram Verspaget (bureausecretaris, notulen), Peter Sperber (Rijks-trainee BFS), Annemieke Toersen

Te gast

Jaap Korpel (presentatie 05. Eerste resultaten Monitor 2017), Bas Groenveld (presentatie 07. XBRL)

actie	Ter besluitvorming en ter kennisname
voorzitter	Nico Westpalm van Hoorn
	FS-20171011.01A Agenda FS-20171011.01B Verslag Forum 14 juni 2017 (concept)

MededelingenVoorzitterschap

Nico Westpalm van Hoorn zal in de loop van 2018 na twaalf jaar afscheid nemen als voorzitter en lid van het Forum. Tot die tijd werkt hij mee aan de nieuwe samenstelling van het Forum en het vinden van een nieuwe voorzitter.

Nieuwe leden

Floor Jas is aanwezig en is de opvolger van Erwin Bleumink die gestopt is als lid van het Forum (het streven is om van hem afscheid te nemen tijdens de studiereis van december). Alle aanwezigen stellen zich aan haar voor.

Bureau Forum Standaardisatie

De voorzitter stelt Annemieke Toersen en Peter Faber voor aan het Forum. Annemieke is ingehuurd projectsecretaris voor een aantal projecten van het bureau. Peter is als Rijks-trainee actief bij het bureau.

1A Agenda

Geen opmerkingen

1B Concept verslag Forum 14 juni 2017

Geen opmerkingen, vastgesteld onder dankzegging aan secretaris Joram Verspaget.

2 Forum 2018 en verder

actie	Ter bespreking
voorzitter	Nico Westpalm van Hoorn
	FS-20171011.02 <u>Oplegnotitie</u> FS-20171011.02A <u>Mandaat [mondeling]</u> FS-20171011.02B <u>Werkplan Forum Standaardisatie 2018 [concept]</u>

2A Mandaat

Gé Linssen en Steven Luitjens lichten de insteek toe voor de nieuwe mandaatperiode van het Forum. Het is de intentie om deze per 2018 voor vier jaar vast te stellen. De samenwerking van het Forum met sectoren infrastructuur en water, onderwijs, sociale zekerheid en zorg, wordt versterkt. De wijze waarop dat gebeurt zal in overleg met die sectoren worden uitgewerkt. Het kan bijvoorbeeld in de vorm zijn van een *linking-pin* constructie over een weer, en/of een Forum-lidmaatschap Opdrachtgevers van het Forum zijn BZK (digitale overheid), EZK (voor digitale economie) ook en J&V (digitale veiligheid) zijn, conform de afspraken over die tripartiete samenwerking in het "Maak Waar!" rapport. Daarnaast wordt in de nieuwe periode opnieuw ingezet op slimme publiek-private samenwerkingsverbanden zoals de Veilige Email Coalitie en het Platform Internet Standaarden (internet.nl).

Aan een notitie voor de nieuwe mandaatperiode wordt gewerkt. Deze staat ter besluitvorming geagendeerd voor het Nationaal Beraad van eind november.

Ter bespreking staat de werkversie van het werkplan Forum Standaardisatie 2018 op de agenda. Het werkplan is voor één jaar, zodat tussentijds kan worden bijgestuurd en worden afgestemd op acties volgend op het Regeerakkoord. Beoogd wordt het hieropvolgende werkplan wel weer voor een periode van twee jaar af te spreken.

Naast de vaste werkzaamheden voor de pas-toe-of-leg-uit-lijst en de lijst met aanbevolen standaarden, de monitors en adoptieondersteuning zet het Forum (wederom) in op de Veilige Email Coalitie/internet.nl, de AMvB's uit de Wet Digitale Overheid (nieuwe naam voor wet GDI), Smart Cities, en Cybersecurity (informatieveiligheid).

De opdrachtgevers zetten daarnaast in op versterking van de samenwerking met de domeinen infrastructuur en water, onderwijs, sociale zekerheid en zorg. Bijvoorbeeld in de vorm van verdere samenwerking met het Centrum voor Informatiebeveiliging en Privacy/CIP (sociale zekerheid), en het Informatieberaad Zorg/ Architectuurcommunity en NICTIZ (zorg). Het aanhalen van de banden met deze domeinen is bedoeld als 'uitgestoken hand' (synergie) in plaats van 'als belerende vinger' (voorkomen moet worden dat dat laatste beeld ontstaat).

Het Forum geeft aan dat er ook capaciteit in het jaarplan moet worden gereserveerd voor de uitlijning van het regeerakkoord en de mogelijke accentverschuivingen die deze nodig maken. Daarnaast wordt Samenhang als onderwerp gemist (een voorbeeld hoe samenhang succesvol kan worden ingezet is met de Veilige Email Coalitie t.a.v. iv-standaarden). Kansen voor zo'n zelfde aanpak zijn identificatie en authenticatie in relatie tot machtigingsproblematiek, de ontwikkelingen rond Multi Sided Platforms, de Avg en de API-aanpak. Het Forum vraagt om ook de kansen rond die onderwerpen te benutten.

Voor het behalen van optimaalresultaat moeten evenwel prioriteiten en posterioriteiten worden gesteld, eventueel aan de hand van enkele strategische doelstellingen, anders gebeurt alles maar half. Deze inbreng wordt verwerkt in de versie die wordt voorgelegd aan het Forum van december. Aan de hand van de beschikbare bureau/Forum capaciteit zal vervolgens daar ook de prioritering worden bepaald.

3 Open standaarden, lijsten

actie	Ter kennisname
voorzitter	Nico Romijn namens de Stuurgroep Open Standaarden
	FS-20171011.03 <u>Oplegnotitie</u> FS-20171011.03A <u>STIX 1.2.1</u> (gestructureerde taal voor beschrijving cyberdreigingsinformatie) en <u>TAXII 1.1.1</u> (transportmechanisme voor standaardisatie automatische uitwisseling cyberdreigingsinformatie) FS-20171011.03B <u>OData</u> (open protocol voor het gestructureerd bouwen en gebruiken van bevroegbare en interoperabele REST APIs) FS-20171011.03C <u>Verwijderen Dimensions 1.0</u> (voor definiëring multidimensionale tabellen in XBRL-taxonomie) en <u>aanpassing XBRL v2.1</u> (uitwisseling documenten en berichten met financiële informatiecomponent) FS-20171011.03D <u>Wijzigen status OAI-PMH 1.0</u> (mechanisme voor uitwisseling tussen repositories) FS-20171011.03E <u>Beschrijving toepassingsgebieden DKIM, SPF, DMARC, TLS, DNSSEC, HTTPS en HSTS</u> In oplegnotitie, ter kennisname: FS-20171011.03F Expertadvies NLRs 2.5.2 FS-20171011.03G Stand van zaken COINS 2.0 en NLCS 4.1 FS-20171011.03H Stand van zaken Oauth 2.0

Nico Romijn zit het agendapunt voor namens de Stuurgroep Open Standaarden.

3A STIX 1.2.1 en TAXII 1.1.1

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met onderstaand advies:

Het Forum Standaardisatie adviseert het Nationaal Beraad Digitale Overheid om:

1. de standaarden STIX 1.2.1 en TAXII 1.1.1 op te nemen op de 'pas toe of leg uit'-lijst
2. betrokken partijen op te roepen tot uitvoering van de adoptieadviezen ten aanzien van STIX 1.2.1. en TAXII 1.1.1.

Het Forum vraagt om nadere verduidelijking en eventuele toevoeging van of het gaat om gestructureerde en/of geautomatiseerde uitwisseling. Ook moet worden onderzocht of er een relatie (mogelijk) is met IODEF. Ook dient er

rekening en daarmee ruimte gehouden te worden met nieuwe ontwikkelingen, waarover mogelijk eerder is gecommuniceerd. De toepassingsgebieden moeten strak gedefinieerd worden met de aantekening dat niet alle informatie gedekt kan worden. Deze punten worden teruggekoppeld aan de experts. Als de experts geen argumenten tegen hebben, zullen deze punten worden verwerkt in de adviezen aan het Nationaal Beraad.

Omdat de desbetreffende beheerorganisatie niet het predicaat uitstekend beheer kent, moeten nadere grote wijzigingen worden voorgelegd aan het Forum. Eerder is afgesproken hoe het Forum omgaat met versie wijzigingen, die notitie zal ter kennisname aan de nieuwe leden worden rondgestuurd.

Met bovenstaande opmerkingen stemt het Forum in met het voorstel.

3B OData

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met onderstaand advies:

Het Forum Standaardisatie adviseert het Nationaal Beraad Digitale Overheid om OData op te nemen als aanbevolen standaard op de lijst met open standaarden voor het hieronder geformuleerde functioneel toepassingsgebied.

Het Forum stemt in met het voorstel.

3C Verwijderen Dimensions 1.0 en aanpassing XBRL v2.1

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met onderstaand advies:

Het Forum Standaardisatie adviseert het Nationaal Beraad Digitale Overheid om Dimensions v1.0 als verplichte standaard te verwijderen van de lijst met open standaarden. Dimensions v1.0 kan, naast de andere specificaties, genoemd worden in de toelichting bij XBRL v2.1.

Ook wordt geadviseerd om in het functioneel toepassingsgebied van XBRL v2.1 een kleine wijziging door te voeren. Hiermee wordt het toepassingsgebied als volgt: "XBRL v2.1 moet worden toegepast bij de digitale uitwisseling van documenten en berichten dat te kenmerken is als verantwoordingsverkeer en waarin financiële informatie een belangrijk component is."

Het Forum stemt in met het voorstel.

Aanvullend merkt het Forum op dat dit goed past in het beleid dat standaarden ook van de lijst af moeten kunnen als dit wenselijk wordt geacht.

3D Wijzigen status OAI-PMH 1.0

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met onderstaand advies:

Het Forum Standaardisatie adviseert het Nationaal Beraad Digitale Overheid om de huidige status 'pas toe of leg uit' van de standaard OAI-PMH op de lijst open standaarden te wijzigen naar 'aanbevolen'.

Ook wordt geadviseerd om in het functioneel toepassingsgebied kleine wijzigingen door te voeren. Hiermee wordt het toepassingsgebied als volgt:

Het vraaggestuurd aanbieden en ophalen van verzamelingen metadata uit bibliotheken met (digitale) documenten of andere objecten gericht op leermaterialen en cultureel erfgoed, met als doel het opnemen van deze metadata in een centrale bibliotheek en/of het verrijken van eigen gegevens.

Opgemerkt wordt dat de bibliotheeksector andere soortgelijke standaarden gebruikt die meer effect hebben.

Het Forum stemt in met het voorstel.

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met het advies aan het Nationaal Beraad om de beschrijving van de toepassingsgebieden voor DKIM, SPF, DMARC, TLS, DNSSEC, HTTPS en HSTS aan te passen.

Het Forum stemt in met het voorstel.

3F t/m 3H Onderwerpen te kennisname

Oauth 2.0

Oauth 2.0 wordt een kansrijke en mogelijk dominante standaard met een sterke enabling potentie genoemd waaromheen veel ontwikkelingen plaatsvinden. Er is nog geen partij bekend die het toepassingsprofiel hierover kan ontwikkelen. BFS zal bekijken, waar/hoe ze kan helpen een zetje te geven.

4 Open standaarden, adoptie

actie	Ter kennisname
voorzitter	Wim van Nunspeet namens de Stuurgroep Open Standaarden
	FS-20171011.04 <u>Oplegnotitie</u> FS-20171011.04A Nieuwe versie Internet.nl [presentatie] FS-20171011.04B <u>IV-standaarden meting medio 2017 voor het Nationaal Beraad</u> FS-20171011.04C <u>Stand van zaken Digiprogramma adoptieplanning in GDI</u> In oplegnotitie, ter kennisname: FS-20171011.04D t/m H Onder andere regelhulp betrouwbaarheidsniveaus en workshop PDF/A

Wim van Nunspeet zit het agendapunt voor namens de Stuurgroep Open Standaarden.

4A Nieuwe versie Internet.nl [presentatie]

Peter Sperber geeft een toelichting op de vernieuwde website van www.internet.nl. De site is meer overzichtelijk gemaakt en het is eenvoudiger geworden om opeenvolgende tests te laten uitvoeren. Ook is de informatie over de ordening en verklaringen rond standaarden verduidelijkt. Sinds de lancering in juli 2017 zijn er meer dan 300.000 uitgevoerde testen gedaan. Toekomstplannen voor Internet.nl zijn het open source maken van de site, het ontsluitbaar maken via een API, het mogelijk maken van geautomatiseerde batchtests voor grote aantallen domeinen en een eenvoudige presentatie van de resultaten in spreadsheetsl.

De adoptiegraad van alle veiligheidsstandaarden is sinds begin 2017 met 8 procent gestegen. Van alle overheidslagen hebben tot dusver gemeenten met 74% de hoogste adoptiegraad bereikt. De prognose voor eind 2017 is nog niet de beoogde 100%, maar blijft wel een stijgende lijn vertonen.

Meegegeven wordt dat de Hall of Fame niet alfabetisch kan worden gesorteerd. Meerdere Forum-leden zouden dat handig vinden om de resultaten bruikbaar te maken voor hun eigen 'zendingswerk'.

Uit de tests blijkt dat de website van KING (onderdeel van VNG) 100% voldoet aan de veiligheidsstandaarden. Om dit te vieren reikt het bureau aan Nico Romijn een 100% Internet.nl-t-shirt uit.

4B IV-standaarden meting medio 2017 voor het Nationaal Beraad

Ter kennisname wordt de meting 2017 IV-standaarden voorgelegd. Deze is ook worden geagendeerd voor het afgelopen Nationaal Beraad (september 2017).

Het delen van de meting binnen de eigen organisatie werkt. Gebleken is dat dit voor deze organisaties aanleiding kan zijn om de desbetreffende veiligheidsstandaarden (versneld) te implementeren.

Ter kennisname wordt voorgelegd in hoeverre de GDI-voorzieningen de relevante standaarden hebben ingevoerd of invoering hebben gepland. De beheerorganisaties worden benaderd over invoering van nog niet geïmplementeerde en nog niet ingeplande standaarden.

4D t/m H Onder andere regelhulp betrouwbaarheidsniveaus en workshop PDF/A

PDF-crawler

Aanvullend op de toelichting in de oplegger wordt opgemerkt dat de Europese richtlijn EN 301 549 sinds eind 2016 de toegankelijkheid van websites en mobiele applicaties van overheidsorganisaties verplicht stelt. De PDF-crawler kan overheidsorganisaties helpen uitvoering te geven aan deze richtlijn, die in Nederland de Webrichtlijnen-standaard op de 'pas toe of leg uit'-lijst heeft vervangen.

5 Eerste resultaten Monitor 2017

Actie	Presentatie
Tijd	Van 10:50 tot 11:20 uur
	Jaap Korpel [ICTU]

ICTU voert voor het Forum Standaardisatie de jaarlijkse Monitor uit. Jaap Korpel geeft een toelichting op de eerste resultaten.

Het Forum bespreekt hoe deze resultaten verder verbeterd zouden kunnen worden. Daarvoor is het van belang inzicht te krijgen naar de achterliggende redenen. Is het bijvoorbeeld onbekendheid, onbegrijpelijkheid, onkunde of onwil?

Omdat daarnaar in het verleden onderzoek is gedaan (bottleneck-onderzoek Korpel, Inkoop en open standaardenonderzoek door Fuld), zal er in het Forum van december verder over gesproken worden.

Alvast komt al even aan de orde:

- Het blijkt nog steeds regelmatig onduidelijk is wie met meerdere betrokkenen binnen een overheidsorganisatie verantwoordelijk is voor de uitvraag van de open standaarden. De resultaten van de monitor kunnen een goede aanleiding zijn voor een gesprek met de desbetreffende organisaties daarover. De handreiking Inkoop en de bestekteksten kunnen hierbij handelingsperspectief bieden. Een toetsing vooraf van of een (geplande) aanbesteding voldoet aan de pas-toe-of-leg-uit-lijst zou binnen een overheidsorganisatie kunnen worden uitgevoerd door een compliance officer of door een Centrum toetsing aanbesteding. Zo kan een bestuurder van de desbetreffende overheidsorganisatie (achteraf) beter toetsen of de aanbesteding conform is verlopen.
- Benadrukken wat er mis kan gaan (b)lijkt voor bestuurders een activerender boodschap dan kwaliteitsargumenten.
- Ook reparatie ná een ICT-verwerving is nog mogelijk, zoals bij de internetveiligheid standaarden. Daar is immers vaak maar een kleine investering mee gemoeid.

Namens de voorzitter wordt aan de beheerders van de GDI-voorzieningen een brief gestuurd met het verzoek om aan te geven wanneer ze verwachten dat hun organisatie de ontbrekende standaarden in hun GDI-voorzieningen ondersteunt.

actie	Ter besluitvorming en ter kennisname
tijd	Van 11:20 tot 11:30 uur
	FS-20171011.06 Notitie Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Aan het Forum wordt gevraagd met het volgende in te stemmen:

Het Forum Standaardisatie onderschrijft dat:

1. de activiteiten van het Forum Standaardisatie rond de informatieveiligheidsstandaarden uitdrukkelijk ook ten dienste staan van de bescherming van persoonsgegevens;
2. in de nieuwe versie van de Handreiking Betrouwbaarheidsniveau's AVG genoemd moet gaan worden in plaats van de Wet Bescherming Persoonsgegevens;
3. onderzocht wordt of - en zo ja, hoe - het Forum Standaardisatie het bedrijfsleven kan bijstaan in de naleving van de verplichtingen die voortvloeien uit het recht op dataportabiliteit uit de Avg.

In het kader van dataportabiliteit zal het Forum in de gaten houden wat het tempo van de ontwikkelingen wordt bij het bedrijfsleven en aan de hand daarvan of er behoefte is aan kennis van het Forum op dat gebied (wat zijn mogelijke standaarden hiervoor), daarbij wordt onder meer gekeken naar het Partnering Trust-programma van ECP.

7 XBRL

actie	Presentatie
tijd	Van 11:40 tot 12:10 uur
	Bas Groenveld [SBR]

Bas Groenveld licht de ontwikkelingen rond de standaard XBRL en het werk van het SBR-programma van Logius toe.

Het gebruik van de methode SBR is de laatste jaren sterk gegroeid. Het kent een netwerkeffect: hoe meer organisaties SBR gebruiken, des te interessanter het wordt voor andere partijen om het ook te gebruiken. In het verlengde hiervan legt SBR Logius aan het Forum de vraag voor hoe meer bekendheid en naleving kan worden gegeven aan XBRL.

SBR Logius zoekt zelf actief contact met gemeentesecretarissen om de adoptie van XBRL te versterken. Het Forum adviseert ook druk te zetten op de internationale gemeenschap in de ecosystemen rond de softwarepakketten heen. In de Verenigde Staten is bijvoorbeeld de verplichting van het gebruik van XBRL van bovenaf opgelegd. Oracle heeft de standaard geïmplementeerd in zijn softwarepakketten. Binnen Europa kan de European Securities and Markets Authority (ESMA) een partner zijn. De diversiteit is binnen Europa groter dan in de VS. Zo kent België de verplichting heel specifiek te rapporteren, terwijl in Nederland er geen verplichtingen gelden en de rapporteringen veel opener zijn. Softwaremarkten zijn in Europa mede daarom heel nationaal ingericht. Met de regels van Basel III (2013) is de XBRL-taxonomie in heel Europa gelijkgesteld. Leveranciers kunnen daarmee op Europees niveau hun pakketten aanbieden. In het Maak Waar!-rapport, en de evaluatie van de Digicommissaris wordt de SBR/XBRL aanpak genoemd als voorbeeld van succesvolle meervoudige standaardisatie aanpak, dat navolging verdient.

8 Voortgang

Actie	Ter kennisname
tijd	Van 12:10 tot 12:20 uur
	FS-20171011.08 Voortgangsnotitie

Het Forum neemt kennis van de voortgangsnotitie.

actie	Mondeling
tijd	Van 12:20 tot 12:30 uur
	geen

Het Forum ziet graag voor een volgende vergadering aandacht voor de onderwerpen 'Dutch Blockchain Coalition en standaardisatie' en 'eDelivery'.

Een internetconsultatie loopt voor het concept-besluit Digitale toegankelijkheid overheid EU. Het bureau zal een schriftelijke reactie voorbereiden waarmee het Forum kan reageren op de consultatie.

Het bureau attendeert het Forum op het ECP-congres van 16 november en de rondetafelbijeenkomst Smart Cities van 21 november in Utrecht.

De voorzitter constateert dat meerdere leden vóór 12:30 uur de vergaderingen van het Forum regelmatig eerder verlaten. Gekozen wordt er daarom voor om voortaan de vergadering om 12:00 uur te laten eindigen.

10 Sluiting